

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

EUROSISTEMOS EKSPERTŲ MAKROEKONOMINĖS PROGNOZĖS EURO ZONAI

Remdamiesi turima iki 2009 m. lapkričio 20 d. informacija, Eurosistemos ekspertai numatė euro zonos makroekonominę raidą¹. Atsižvelgiant į pasaulio ekonomikos lėto atsigavimo perspektyvas, numatoma, kad 2009 m. vidutinis metinis realusis BVP augs nuo –4,1 % iki –3,9 %, 2010 m. augimas sudarys nuo 0,1 % iki 1,5 %, o 2011 m. – nuo 0,2 % iki 2,2 %. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu infliaciją vis dar slopins euro zonos ekonominis sąstingis. 2009 m. bendra infliacija, apskaičiuota pagal SVKI, vidutiniškai turėtų būti 0,3 %, 2010 m. padidės ir bus nuo 0,9 % iki 1,7 %, o 2011 m. – nuo 0,8 % iki 2,0 %.

A intarpas

TECHNINĖS PRIELAIDOS DĖL PALŪKANŲ NORMŲ, VALIUTŲ KURSŲ, ŽALIAVŲ KAINŲ IR FISKALINĖS POLITIKOS

Techninės prielaidos dėl palūkanų normų, energijos ir ne energijos žaliavų kainų grindžiamos rinkos lūkesčiais (galutinė duomenų įtraukimo data – 2009 m. lapkričio 12 d.)¹. Prielaidos dėl trumpalaikių palūkanų normų yra visiškai techninio pobūdžio. Trumpalaikės palūkanų normos yra 3 mėn. EURIBOR, o rinkos lūkesčiai apskaičiuojami pagal ateities sandorių normas. Pagal metodiką apskaičiuotas bendras vidutinis trumpalaikių palūkanų normų lygis 2009 m. ir 2010 m. yra 1,2 %. 2011 m. jis turėtų padidėti iki 2,4 %. Rinkos lūkesčiai dėl euro zonos 10 m. trukmės vyriausybės obligacijų nominaliojo pajamingumo leidžia tikėtis, kad 2009 m. pajamingumas bus vidutiniškai 4,0 %, 2010 m. šiek tiek padidės ir sudarys 4,1 %, o 2011 m. padidės iki 4,6 %. Pagrindiniame prognozių variante atsižvelgiama į neseniai pagerėjusių finansavimo sąlygų požymius ir įtraukiama prielaida, kad prognozės laikotarpiu skirtumas tarp bankų skolinimo palūkanų ir prieš tai minėtų palūkanų normų šiek tiek mažės. Panašiai spėjama, kad ir kreditavimo sąlygos ilgainiui taps nebe tokios griežtos. Kalbant apie žaliavas, sprendžiant pagal ateities sandorių rinką 2 savaitių laikotarpiu (iki galutinės duomenų įtraukimo datos), vidutinė naftos kaina 2009 m. turėtų būti 62,2, 2010 m. – 81,4, o 2011 m. – 85,9 JAV dolerio už barelį. Apskaičiuota, kad kitų žaliavų, neįskaitant energijos, kainos JAV doleriais 2009 m. gerokai (22,3 %) kris, 2010 m. turėtų pakilti 24,7 %, o 2011 m. kils mažiau – 4,0 %.

Daroma prielaida, kad dvišaliai valiutų kursai prognozės laikotarpiu nesikeis ir bus tokie, kokie vidutiniškai buvo 2 savaites iki galutinės duomenų įtraukimo datos. Tai rodo, kad 2009 m. euro ir JAV dolerio kursas bus 1,39, 2010 m. ir 2011 m. – 1,49; euro efektyvusis kursas 2009 m. vidutiniškai pakils 0,8%, o 2010 m. – dar 2,2%.

Fiskalinės politikos prielaidos pagrįstos atskirų euro zonos šalių nacionalinių biudžetų planais, turėtais 2009 m. lapkričio 20 d. Jos apima visas politikos priemones, kurias jau patvirtino nacionaliniai parlamentai arba kurios jau išsamiai apibrėžtos vyriausybių ir greičiausiai bus patvirtintos.

¹ Prielaidos dėl naftos ir maisto kainų pagrįstos ateities sandorių kainomis iki 2011 m. pabaigos. Daroma prielaida, kad kitų žaliavų kainos atitiks ateities sandorių kainas iki 2010 m. pabaigos, o vėliau kis rodydamos pasaulio ekonomikos raidą.

¹ Eurosistemos ekspertų makroekonominės prognozės rengia kartu ECB ir euro zonos nacionalinių centrinių bankų ekspertai. Tai – du kartus per metus Valdančiajai tarybai rengiama informacija ekonomikos plėtrai ir rizikai kainų stabilumui įvertinti. Daugiau informacijos apie taikomas procedūras ir metodus pateikta „A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises“, ECB, 2001 m. birželio mėn., pateiktą ECB interneto svetainėje. Kadangi su prognozėmis susijęs neapibrėžtumas, pateikiamos kiekvieno kintamojo tikėtinos ribos. Jos pagrįstos skirtumu tarp faktinių rezultatų ir keleto ankstesnių metų prognozių. Ribos yra dvigubai platesnės už šių skirtumų vidutinę absoliučią vertę. Metodika, apimanti koregavimą dėl išskirtinių įvykių, aprašyta leidinyje „New procedure for constructing ECB staff projection ranges“, ECB, 2009 m. gruodžio mėn., taip pat pateikta ECB interneto svetainėje.

TARPTAUTINĖ APLINKA

Pasaulio ekonomika ir toliau rodo atsigavimo požymius, pirmą kartą pasirodžiusius 2009 m. antrąjį ketvirtį. Artimiausiu metu tikėtinas netolygus ekonomikos atsigavimas, nes jam šiuo metu didžiausią poveikį daro pinigų politikos ir fiskalinės paskatos, padidėjusi prekyba ir atsargų ciklas. Nors kai kurių veiksmų poveikis yra tik laikinas, tikimasi, kad vis gerėjančios finansavimo sąlygos numatomą pasaulinį atsigavimą skatins ilgesnį laiką. Apskritai tikimasi, kad visu prognozės laikotarpiu pasaulio ekonomika auga ne tiek daug kaip anksčiau, nes ypač nuosaikus yra išsivysčiusių ekonomikų atsigavimas dėl ilgalaikio krizės poveikio. Apskaičiuota, kad 2009 m. realusis BVP pasaulyje už euro zonos ribų sumažėjo vidutiniškai 0,6 %, tačiau daroma prielaida, kad 2010 m. jis išaugs 3,5 %, o 2011 m. – 3,9 %. Apskaičiuota, kad 2009 m. euro zonos eksporto rinkų augimas sumažės dar daugiau – iki –12,2 %, o 2010 m. turėtų padidėti iki 4,2 %, 2011 m. – iki 4,7 %.

NUMATOMAS REALIOJO BVP AUGIMAS

2009 m. trečiąjį ketvirtį euro zonos realiojo BVP augimas vėl tapo teigiamas, kai realusis BVP pirmą kartą nuo 2008 m. pirmojo ketvirčio pradėjo didėti. Iš turimų duomenų matyti, kad augimą galėjo paskatinti įvairūs veiksniai, kaip antai fiskalinių paskatų paketai, atsargų ciklas ir padidėjusi prekyba. Šiems iš dalies trumpalaikiams veiksniams nustojus veikti (2010 m. pradžioje), tikėtina, kad BVP augimas vėl sulėtės. Numatoma, kad visu prognozės laikotarpiu iki 2011 m. ekonominę veiklą tolygiai skatins eksportas ir padidėjusi vidaus paklausa. Prognozės laikotarpiu ekonomikos atsigavimą skatins uždelstas pinigų politikos veiksmų ir reikšmingų priemonių, kurių imtasi finansų sistemos veiklai atkurti, poveikis. Vis dėlto tikimasi, kad augimas bus mažesnis negu prieš nuosmukį dėl daugeliui sektorių būtino balanso koregavimo ir dėl to, kad vartojimą slopina prastos darbo rinkos perspektyvos. Numatoma, kad metinis realusis BVP, 2008 m. didėjęs 0,5 %, 2009 m. vidutiniškai sudarys nuo –4,1 % iki –3,9 %, 2010 m. augs nuo 0,1 % iki 1,5 %, o 2011 m. – nuo 0,2 % iki 2,2 %.

Vertinama, kad viena iš BVP sudedamųjų dalių – investicijos – mažės iki 2011 m. pradžios, nors ir lėtėjančiu tempu. Vertinama, kad privačios investicijos ne į gyvenamąjį būstą turėtų mažėti dėl sumažėjusio pajėgumų panaudojimo, nedidelės paklausos, didelio neapibrėžtumo ir sumažėjusio pelno. Numatoma, kad investicijas į gyvenamąjį būstą mažins kai kuriose šalyse tebevykstančios būsto rinkos korekcijos. Atsižvelgiant į kai kuriose euro zonos šalyse paskelbtus fiskalinių priemonių paketus, 2009 m. ir 2010 m. realios valstybės investicijos turėtų labai didėti, o dar po vienu metų – vėl sumažėti.

Manoma, kad privačiojo vartojimo augimas taip pat bus vangus. Numatoma, kad realiosios darbo pajamos mažės beveik visą prognozių laikotarpį, nors realiąsias pajamas turėtų skatinti nuosaikus darbo užmokesčio kilimas, nedidelė infliacija ir valdžios sektoriaus pervedimai. Tikėtina, kad taupymo atsargumo tikslais augimas, kuris, esant dideliame ekonominiame neapibrėžtumui, didėjant nedarbui ir mažėjant būsto kainoms, buvo stebimas 2009 m., šiek tiek sumažės apžvelgiamu laikotarpiu.

1 lentelė. Makroekonominės euro zonos prognozės

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais) ^{1), 2)}

	2008	2009	2010	2011
SVKI	3,3	0,3 – 0,3	0,9 – 1,7	0,8 – 2,0
Realusis BVP	0,5	nuo –4,1 iki –3,9	0,1 – 1,5	0,2 – 2,2
Privatusis vartojimas	0,4	nuo –1,2 iki –1,0	–0,2 – 0,8	0,2 – 1,8
Valdžios sektoriaus vartojimas	2,0	2,2 – 3,0	0,5 – 1,7	0,4 – 1,8
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	–0,6	nuo –11,3 iki –10,5	nuo –3,1 iki –0,1	–1,7 – 2,3
Eksportas (prekės ir paslaugos)	0,8	nuo –14,5 iki –12,5	0,6 – 5,6	0,7 – 6,5
Importas (prekės ir paslaugos)	0,9	nuo –12,6 iki –11,0	0,4 – 4,6	0,8 – 5,4

1) Numatoma realiojo BVP ir jo sudedamųjų dalių raida pateikta pagal dėl darbo dienų skaičiaus pakoreguotus duomenis. Į numatomą eksporto ir importo raidą įtraukta prekyba euro zonoje.

2) Į pateiktus skaičius Slovakija įtraukta jau nuo 2008 m., išskyrus SVKI. Į pastaruosius duomenis Slovakija įtraukta tik nuo 2009 m. Vidutiniai metiniai pokyčiai (procentais) 2009 m. apskaičiuoti imant euro zoną, įskaitant Slovakiją jau 2008 m.

Šių metų pradžioje gerokai sumažėjęs euro zonos eksportas, 2009 m. viduryje pradėjo didėti. Numatomas nuoseklus eksporto atsigavimas dėl didėjančios užsienio paklausos, tačiau jį gali šiek tiek stabdyti kainų konkurencingumas. Euro zonos importas 2009 m. labai sumažėjo, tačiau per artimiausius dvejus metus jis vėl turėtų atsigauti, pradėjus didėti galutinei paklausai. Atsižvelgiant į tai, kad 2009 m. numatomas didesnis eksporto negu importo mažėjimas, 2009 m. grynoji prekyba labai sumažins BVP. Tikimasi, kad grynoji prekyba darys nestiprų teigiamą poveikį nuo 2010 m.

Numatoma, kad dėl vėluojančio prisitaikymo prie staigaus gamybos kritimo iki 2009 m. vidurio ir numatomo ekonominės veiklos susilpnėjimo bendras dirbtų valandų skaičius euro zonoje mažės iki 2011 m. Nors daugiausia mažės dirbtų valandų vienam darbuotojui skaičius, tačiau vis labiau manoma, kad sumažės ir dirbančių žmonių skaičius. Prognozuojama, kad darbo paklausą slopins ir darbo užmokesčio nelankstumas, esant labai sumažėjusiam ekonominiam aktyvumui. Atsižvelgiant į sumažėjusį užimtumą, apžvelgiamu laikotarpiu nedarbo lygis turėtų didėti.

Numatoma, kad prognozės laikotarpiu krizė slopins potencialų augimą. Potencialaus augimo sumažėjimas rodo neišvengiamai didėjančią struktūrinę nedarbą, mažesnę aktyvumo lygį ir reikšmingai mažėjančias investicijas, kurios darys įtaką pagrindiniam kapitalui. Tačiau labai sunku numatyti šio poveikio mastą, todėl potencialaus augimo, o kartu ir produkcijos atotrūkio, prognozės susijusios su dar didesniu negu įprastai neapibrėžtumu. Vis dėlto apžvelgiamu laikotarpiu įvertintas produkcijos atotrūkis turėtų ir vėl būti gerokai neigiamas².

NUMATOMA KAINŲ IR SĄNAUDŲ RAIDA

Po to, kai 2009 m. trečiąjį ketvirtį pagal SVKI apskaičiuota metinė infliacija nukrito iki –0,4 %, tikimasi, kad 2009 m. ketvirtąjį ketvirtį ji bus teigiama. Šiuos pokyčius daugiausia lemia dideli bazės efektai dėl anksčiau nukritusių žaliavų kainų. Po to infliacija ir toliau turėtų būti nedidelė, mažinama dabartinio euro zonos ekonomikos sąstingio. Numatoma, kad vidutinis metinis infliacijos lygis 2009 m. bus apie 0,3 %, 2010 m. padidės nuo 0,9 % iki 1,7 %, o 2011 m. – nuo 0,8 % iki 2,0 %. Metinis SVKI, neįskaitant energijos, pokyčio tempas turėtų mažėti iki 2010 m. dėl nedidelės visuminės paklausos, o 2011 m. turėtų būti vis dar nedidelis.

Kalbant išsamiau, tikėtina, kad 2009 m. mažėjęs išorės kainų spaudimas artimiausiu metu vėl turėtų pradėti didėti, daugiausia rodydamas tikėtiną žaliavų kainų raidą ir kylančias konkurentų kainas. Kalbant

² Žr. 2009 m. liepos mėn. ECB mėnesinio biuletenio interparą „Potential output estimates for the euro area“.

apie vidaus kainų spaudimą, 2009 m. dėl prastėjančių sąlygų darbo rinkose ir sumažėjusios infliacijos labai sumažėjo darbo užmokesčio spaudimas. Kalbant apie ateitį, tikėtina, kad darbo užmokestis didės nedaug. Tačiau 2009 m. labai šoktelėjo vienetinių darbo sąnaudų metinis augimas, daugiausia dėl sumažėjusio našumo ir lėtos darbo užmokesčio reakcijos į sumažėjusį ekonominį aktyvumą. Vertinant ateities perspektyvas, darbo našumui pradėjus didėti dėl cikliško pagerėjimo, numatoma, kad 2010 m. vienetinės darbo sąnaudos mažės, o 2011 m. pradės po truputį didėti. Nors pelno maržos iš esmės sušvelnino labai padidėjusių vienetinių darbo sąnaudų poveikį 2009 m., tikimasi, kad apžvelgiamo laikotarpio pabaigoje pastarosios vėl pradės didėti, kadangi bendrovės mėgins kompensuoti dalį patirtų praradimų, pradėjus atsigaivinti ekonominiam aktyvumui.

PALYGINIMAS SU 2009 M. RUGSĖJO MĖN. PROGNOZĖMIS

Kalbant apie realiojo BVP augimą, palyginti su 2009 m. rugsėjo mėn. biuletenyje paskelbtomis makroekonominėmis prognozėmis, 2009 m. numatytos šiek tiek mažesnės augimo ribos. 2010 m. numatytos didesnės augimo ribos. Tai iš dalies susiję su 2009 m. pabaigos patikslinimų perkeliama poveikiu.

Kalbant apie infliaciją, apskaičiuotą pagal SVKI, 2009 m. numatytas lygis atitinka 2009 m. rugsėjo mėn. paskelbtas ribas, o 2010 m. numatytos šiek tiek didesnės ribos.

2 lentelė. Palyginimas su 2009 m. rugsėjo mėn. prognozėmis

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	2009	2010
Realusis BVP – 2009 m. rugsėjo mėn.	nuo –4,4 iki –3,8	–0,5 – 0,9
Realusis BVP – 2009 m. gruodžio mėn.	nuo –4,1 iki –3,9	0,1 – 1,5
SVKI – 2009 m. rugsėjo mėn.	0,2 – 0,6	0,8 – 1,6
SVKI – 2009 m. gruodžio mėn.	0,3 – 0,3	0,9 – 1,7

B intarpas

KITŲ INSTITUCIJŲ PROGNOZĖS

Euro zonos prognozes rengia tiek tarptautinės organizacijos, tiek ir privačiojo sektoriaus institucijos. Tačiau jos nėra visiškai palyginamos tarpusavyje ar su Eurosistemos ekspertų makroekonominėmis prognozėmis, nes jos parengtos skirtingu metu. Be to, taikomi nevienodi (iš dalies neapibrėžti) metodai fiskalinių, finansinių ir išorinių kintamųjų, įskaitant naftos ir kitų žaliavų kainas, prielaidoms parengti. Skiriasi ir įvairioms prognozėms rengti taikomi dėl darbo dienų atliekamų koregavimų metodai (žr. toliau pateiktą lentelę).

Pagal kitų institucijų parengtas prognozes, tikimasi, kad 2009 m. euro zonos realusis BVP mažės 3,8–4,2 %. Tikimasi, kad po to BVP augimas bus teigiamas – 2010 m. jis bus nuo 0,3 % iki 1,2 %, 2011 m. – nuo 1,3 % iki 1,7 %. Visos šios prognozės iš esmės patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas.

Vertinant infliaciją, pagal kitų institucijų parengtas prognozes, numatoma, kad 2009 m. vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI, bus 0,2–0,3 %, 2010 m. – 0,8–1,2 %, o 2011 m. – 0,7–1,6 %. Šios infliacijos prognozės iš esmės patenka į Eurosistemos ekspertų numatytas ribas.

Euro zonos realiojo BVP augimo ir SVKI pagrindu apskaičiuotos infliacijos prognozių palyginimas

(vidutiniai metiniai pokyčiai, procentais)

	Paskelbta	BVP augimas			Pagal SVKI apskaičiuota infliacija		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
TVF	2009 m. spalio mėn.	-4,2	0,3	1,3	0,3	0,8	0,8
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2009 m. spalio mėn.	-3,9	1,0	1,6	0,3	1,2	1,6
Europos Komisija	2009 m. lapkričio mėn.	-4,0	0,7	1,5	0,3	1,1	1,5
<i>Consensus Economics Forecasts</i>	2009 m. lapkričio mėn.	-3,8	1,2	1,5	0,3	1,1	1,5
EBPO	2009 m. lapkričio mėn.	-4,0	0,9	1,7	0,2	0,9	0,7
Eurosistemos ekspertų prognozės	2009 m. gruodžio mėn.	nuo -4,1 iki -3,9	0,1 – 1,5	0,2 – 2,2	0,3 – 0,3	0,9 – 1,7	0,8 – 2,0

Šaltiniai: European Commission Economic Forecasts, Autumn 2009; IMF World Economic Outlook October 2009; OECD Preliminary Economic Outlook, November 2009; Consensus Economics Forecasts ir ECB Survey of Professional Forecasters.

Pastaba: Eurosistemos ekspertų makroekonominėse prognozėse ir EBPO prognozėse pateikti dėl darbo dienų pakoreguoti metiniai augimo tempai, o Europos Komisija ir TVF skelbia dėl darbo dienų skaičiaus per metus nekoreguotus metinio augimo tempus. Kitose prognozėse nenurodoma, ar pateikti duomenys dėl darbo dienų pakoreguoti ar ne.

© Europos centrinis bankas, 2009 m.

Adresas: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
 Pašto adresas: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
 Telefonas: +49 69 1344 0
 Faksas: +49 69 1344 6000
 Internetas: <http://www.ecb.europa.eu>

Visos teisės saugomos.
 Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.